

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: The Benelux Nations: The politics of small country democracies

Wijsenbeek, F.A.

Citation

Wijsenbeek, F. A. (1970). Boekbespreking van: The Benelux Nations: The politics of small country democracies. *Acta Politica*, 5: 1969/1970(4), 490-492. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451271>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451271>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

wijst op toevallige factoren en op het feit dat de staatkundige opvattingen in de christelijke coalitie niet in de richting van een combinatie waren. Dit laatste geldt zeker voor de ARP en de CHU, maar in katholieke kring werd daar toch ook wel anders over gedacht, getuige de — eerder door Cramer geciteerde — opvatting van Struycken, namelijk dat de regering zich veel meer dan voorheen moest ontwikkelen tot het leidend en daarmee gezaghebbend orgaan van de meerderheid der volksvertegenwoordiging. Zouden dan toch andere — bijvoorbeeld praktische — bezwaren de combinatie bemoeilijken?

Cramer is kennelijk voorstander van opheffing van de onverenigbaarheid, waar bij hij aansluit bij Oud, die meende dat de onverenigbaarheid een mogelijke ontwikkeling van ons parlementaire stelsel een nodeloze belemmering in de weg legde; nodeloos — aldus Oud (Het jongste verleden, Dl. V, blz. 453) — omdat indien de parlementaire zeden de combinatie niet verdragen, zij ook zonder grondwettelijk verbod niet pleegt voor te komen. Daarnaast wijst Cramer op de vertrouwensband tussen ministers en parlement waardoor het parlementaire stelsel gekenmerkt is, en die een wat te formeel karakter heeft gekregen doordat in de praktijk het parlement nieuw optredende ministers eigenlijk niet kent. Sterk kan ik dit argument niet noemen: het gaat bij het opheffen van de onverenigbaarheid immers om het scheppen van de mogelijkheid dat ministers kamerlid *blijven* en niet om het voorschrijven van de combinatie.

Overigens deel ik de wens van Cramer dat zo mogelijk kamerleden tot minister worden benoemd en wel vooral om de kans op kortsluiting tussen kamer en minister te verminderen. Dat door de combinatie tevens wordt tegemoetgekomen aan de grief dat nu personen minister worden 'op wier benoeming de kiezer geen invloed heeft gehad' spreekt me niet erg aan. Waar het imers om gaat is dat kiezers invloed willen uitoefenen op de samenstelling van het kabinet (vgl. De Nederlandse kiezers in 1967, Amsterdam/Brussel 1967, blz. 62) en die invloed neemt door het combineren van de functies nauwelijks toe.

De suggestie om intensiever contact tussen regeringspartijen en verwante ministers mogelijk te maken stuit evenmin bij Cramer als bij mij af op de vrees dat te veel achter gesloten deuren wordt voorgebakken. Toch is enige voorzichtigheid op zijn plaats. Want zelfs al zou men het kabinet als een (motie-) uitvoerend orgaan (zie Rapport Commissie Duidelijkheid) van de kamermeerderheid willen zien, in de praktijk is niet uitgesloten dat de kamermeerderheid een werktuig in de handen van het kabinet wordt, of tenminste als zodanig wordt ervaren. Fantasie om daarvan weer onbehagen bij de kiezers te verwachten is nauwelijks nodig.

Inmiddels zal duidelijk zijn dat Cramer een actueel en belangwekkend onderwerp boeiend heeft behandeld. Dat zijn betoog vragen oproept is geen diskwalificatie, maar een verdienste. Evenzeer valt positief te waarderen dat Cramer zijn eigen opvattingen over de richting waarin wijzigingen in het staatsbestel nodig zijn niet verzwijgt. En dat hij daarbij uiting geeft aan zijn overtuiging, dat het fundament waarop het parlementaire stelsel berust, namelijk de verdraagzaamheid, niet verlaten mag worden zal ieder bevredigen, al was het maar omdat hiermee een vooronderstelling expliciet gemaakt wordt.

P. J. Boukema

WEIL, GORDON L., *The Benelux Nations*. The politics of small country democracies. New York (Rinehart, Holt & Winston), 1970. —260 p. \$ 3,—

Weil's boek over de Benelux is een deel van de *Modern Comparative Politics Series*, die geredigeerd wordt door Peter H. Merkl. Deze serie is voornamelijk bedoeld als onderwijsmateriaal, maar tracht toch de methodologie en de praktijk te combineren.

Het eerste deel bestaat uit een redelijk goed historisch overzicht en een economische en algemeen politieke impressie van Nederland en België. Daarna behandelt hij achtereenvolgens lagere organen, partijen, verkiezingen en kabinetsformatiebelangengroepen, parlement en regering en tenslotte de rechterlijke macht in deze twee landen. De 'ministaat' Luxemburg wordt in een minihoofdstuk beschreven en in het laatste internationale hoofdstuk worden koloniale politiek, Benelux, EEG en NAVO samengevoegd.

Voor alles moet gesteld worden dat dit boek in een duidelijke behoefte voorziet; tot nog toe bestond er niets over de Benelux in het Engels en over Luxemburg eigenlijk in het geheel niets. Gezien de beperkte opzet slaagt de auteur er wel in een goede indruk van deze 'cockpit' landen te geven voor diegenen, die er weinig of niets over weten. Weil doet dit echter niet zonder de valstrik te vermijden de politiek te willen verklaren door gebruik te maken van de strijd tegen de zee van de Nederlander, het gedrag in het verkeer van de Belg, de Luxemburgse tussenpositie van Duitse en Franse invloed of een Latijnse of Noordse stijl van parlementair debat.

Waarschijnlijk om de leesbaarheid te bevorderen is het boek niet overbelast met tabellen of ander statistisch materiaal, maar ongetwijfeld zou enig gedetailleerd empirisch onderzoek verhelderend gewerkt kunnen hebben en bovendien zouden daardoor fouten en methodologische onjuistheden vermeden kunnen zijn. Zo beweert de auteur bijvoorbeeld dat de voornaamste reden om lid te worden van provinciale- en communale raden in België de grote kans is om in het nationale parlement te komen.

Zelfs als maar dan de helft van de 387 leden van het parlement ook provinciale- of gemeenteraads-plaatsen bezetten, is dit op 2600 gemeentes en 9 provincies nog een dusdanig klein getal, dat het onmogelijk als bewijs kan dienen. Een andere methodologische tekortkoming is het feit dat Weil het gebrek aan partijdiscipline in Nederland toeschrijft aan het individualistische karakter van de Nederlander of aan de mogelijkheid dat uitgestoten partijleden makkelijk een eigen partij kunnen beginnen. Waarschijnlijk doelt Weil hier op het geval Gruijters, maar daar, zoals in de meeste partijtwisten, speelde ook nog een duidelijk ideologisch geschil.

Een aantal fouten in het boek zouden als typisch van een Amerikaan aangeduid kunnen worden. Zo wordt het Sinterklaasfeest het meest religieuze feest van het jaar genoemd en als men het met het Amerikaanse kerstmis vergelijkt is het inderdaad een verklaarbare fout. Verder is het voor iemand uit een republiek niet logisch dat het staatshoofd in een Koninkrijk niet op zijn minst enige politieke macht heeft. De rol van de koningin in de kabinetsformatie wordt misschien daarom wel rijkelijk overschat.

Deze fouten mogen zeer vergeeflijk genoemd worden, daaraast echter worden enkele werkelijk storende fouten gemaakt. Zo worden de oorzaken tot val van de kabinetten Marijnen en Cals verwisseld, komen de KVP-stemmen alleen uit het zuiden en is de burgemeester van Utrecht een socialist. Weggelaten worden: elke aanduiding van Nieuw Links in de PvdA, de taalsplitsing binnen de Belgische partijen of voor Luxemburg, wanneer en waarom het na 1813 aan het Oranjestad persoonlijk werd toebedeeld.

Dit mag ons toch niet doen vergeten dat het boek ook briljante analyses geeft, zoals een zeer goede beschrijving van de school- en taalkwestie in België en van de rol van de Benelux in de EEG. Ook geeft hij een haarscherpe analyse van de minieme invloed van de Nederlandse kiezer in de samenstelling van het kabinet.

Concluderend kunnen we stellen dat dit boek niet een diepgaande studie genoemd kan worden, maar dat het desondanks een waardevolle bijdrage is tot de literatuur over de Benelux, voornamelijk omdat het een grote kring lezers van

het politieke bestaan daarvan bewust maakt en daarnaast ons een aantal problemen voorschotelt die nog diepgaande studie behoeven.

F. A. Wijsenbeek

SUMMARIES

SOCIAL BACKGROUND AND POLITICAL RECRUITMENT OF DUTCH MEMBERS OF PARLIAMENT IN 1968

by H. Daalder and S. Hubée-Boonzaaijer

In this second of two articles (see *Acta Politica*, April 1970, pp. 292-333 for the first instalment) data are presented on three groups of factors in the political recruitment of Dutch members of Parliament sitting in the spring of 1968: (a) political orientation and activity of fathers and other members of the representative's family; (b) the development of social and political interests during the member's younger years and (c) the *cursus honorum* through which members moved before nomination to Parliament. Within each of these groups the following tables are presented (numbers between brackets):

(a) *Family milieu*: degree of interest and political activity of fathers and mothers of members (16-17); family relationship to persons in legislative, executive and official roles (18); the relationship between social stratification and political activity of father and other family relations (19-20); degree of political heredity in political choice (21-22); the relation between political identification and political activity in parental circles and crossing of traditional party lines by members (23); differences between the parties in political activity of member's families (24, diagram 6).

(b) *Activities during youth*: province and type of community in which members grew up (25-26); member's assessments of factors which influenced their political choice; activity in various types of youth associations (27-28); extent of membership in certain traditional student fraternities and other student associations (29-30); party vote at first election in which member participated; age at which they began to show interest in political office (31-33).

(c) *Cursus Honorum*: membership of party executives at central and local level (34); membership of lower representative bodies (35-36); experience in other political roles (37); factors in nomination (38); assessment of importance of certain desirable qualities in a member of parliament (39).

Certain differences between Upper and Lower House, and between the major Dutch parties, are summarized. These differences can be partly attributed to differences in the institutional arrangement of the two Houses (e.g. differences in size, in nomination and election procedures, in demand on member's time, in party composition), partly to historical and organizational differences between the Dutch parties.

DECOLONISATION AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT IN AFRICA

by M. R. Doornbos

This paper is concerned with two distinct patterns of African political development. An attempt is made to relate differences in elite performance, particularly as regards mobilization towards development efforts, to different processes of change during colonial times. On the basis of two broadly opposed types of elite orientations produced by the processes, a distinction is proposed between 'mobilization' and 'quasi-mobilization' situations. In contrast to earlier work by

Apter and Rosberg, who coined the term 'mobilization system', the emphasis is here on variations in the extent of development commitment rather than alternative avenues to modernization. It is argued that background characteristics of the 'quasi-mobilization' type may help clarify why development efforts have fallen short of expectations in a number of countries. It is suggested that such expectations themselves appear to have been unwarranted, probably due to over-generalization in regard to African development.

TRAFFIC AND TRANSPORT POLICY: A KEY FOR REGIONAL AND URBAN PLANNING?

by J. F. Verhoog

The article discusses some aspects of traffic and transport policy in the Netherlands, as formulated in a 1966 governmental publication on regional and urban planning. Although the government sees traffic and transport as central elements of regional and urban planning, it can be doubted whether these two terrains of governmental policy are sufficiently integrated. In this regard a.o. the criteria for planning of high roads and the financing of high road construction are examined.

The article ends with a discussion of the main policy instruments the government intends to use for the solution of traffic and transport problems in, and for the reconstruction of the inner cities.

CONGRUENCE AND INCONGRUENCE: THE OFFICERS CORPS AND THE WAR

by G. Teitler

The article deals with the reaction of the professional officers corps on three types of war: antagonistic, absolute and instrumental. Engaging of the officers in instrumental warfare will proceed without tensions (congruence); engagement in absolute and antagonistic warfare will produce tensions (incongruence) and in these cases attempts will be made to reach agreement.

This thesis is commented upon in detail and illustrated by two historical examples: Prussia during the Napoleonic wars and the West after the 2nd world war.

THE PRISONERS OF THE DILEMMA

by J. W. Nobel

There are models of Prisoner's Dilemma which are by no means equivalent. On the one hand there is a game theoretical model which is based strictly on the concept of utility. On the other hand there is a 'real life' model which has become popular in social and political writing and in gaming, which is based on a completely different concept of the stakes as suggested by the figures in the matrix. Not to distinguish between these two leads to much confusion. The reasoning which is valid in the game theoretical framework — spelling out the consequences of underlying utility theory — has no significance for the analysis of prisoner's dilemma, once the conditions of game theory have been dropped. In the purely game theoretical approach it turns out, on closer inspection, that there is no dilemma involved, neither in the decision to act on certain utilities, nor, necessarily, in the assignment of utilities to basic outcomes. Therefore the solution put forward by game theory for this problem, has no meaning for real life prisoner's dilemma's, where the dilemma between cooperation at the risk of being double-crossed, and non-cooperation at the risk of losing the benefits